

Módszer: Arizona

Dióhéjban

A három alapelv, hogy a tanárnak joga van tanítani, minden tanulónak joga van tanulni, és mások jogait tiszteletben kell tartani. Ennek szellemében a tanár megkérdőjelezheti az órát, a közös munkát zavaró, a fegyelmezésre nem reagáló gyermeket, hogy tud-e változtatni a viselkedésén, vagy inkább elhagyja az osztálytermet. Ha az utóbbit választja, kap egy kis cédulát, amin a pedagógus jelzi, hogy mikor és milyen ok miatt kérte őt a távozásra. A diák az Arizona-szobába megy, ahol várja egy másik pedagógus, hogy csak rá (esetleg még egy-két diákra) figyeljen, beszélgessen vele, megnyugtassa. Itt kap egy újabb papírt, amire leírhatja, hogy mi volt az oka a viselkedésének, azzal milyen alapszabályt sértett, milyen következményei voltak/lesznek a tettének minden érintettre nézve, mit kellene változtatnia a viselkedésén, hogy ne sértse meg az alapszabályokat és kitől kéri a segítséget problémája megoldásához.

Fontos szabály, hogy az óra elhagyása nem mentesít a tananyag elsajátítása alól. A gyerekeknek gyakran kell egy-egy Arizona-szobában töltött óra után számot adniuk tudásukról.

Nyilvántartást vezetnek arról, hogy ki hányszor járt a tanév során az Arizona-szobában. Az első alkalom után osztályfőnöki beírásban értesítik a szülőt. 5 alkalom után az osztályfőnök és a gyermekvédelmi felelős egy probléma-megoldó beszélgetést kezdeményez a szülővel és a gyermekkel, amiről jegyzőkönyv készül, ami tartalmazza a problémát, a lehetséges okokat és a javaslatokat, vállalásokat. Itt sokszor derül fény olyan tényekre, amik érthetőbbé teszik a gyermek viselkedését. 10 alkalom után újabb megbeszélés következik, akkor már az igazgatóval bővül ki a csapat. 15 alkalom után pedig bevonják a probléma kezelésébe a gyermekjóléti szolgálat, esetenként a családsegítő munkatársait is.

Minden tanévben tiszta lappal indulnak a gyerekek.

Implementáló intézmény

Háttérinformációk az intézményről

Peremkerületi, hagyományos rendszerben, 8 évfolyamon működő iskola, évfolyamonként három – normál, emelt szintű ének-zenei és nyelvoktató nemzetiségi német – osztállyal. A nyelvi osztályok kivételével a tanulók két idegen nyelv közül választhatnak, amit negyedik osztályban kezdenek tanulni. A diákok száma minden évben 500 fő körül van, a pedagógusok száma jelenleg 45. A gyermekek rendszeresen és eredményesen szerepelnek fővárosi, országos versenyeken is.

A diákok összetétele az elmúlt tíz évben jelentősen változott, egyrészt a körzethatár változása, másrészt a belső kerületek rehabilitációja miatt, melynek során az ott lakást vásárolni nem tudó régi lakókat a város külső kerületeibe költöztették. Jelenleg több olyan gyermek jár az iskolába, akinek nehezebb feladatot jelent a beilleszkedés, az iskola kultúrájához, nevelési és tanulmányi elvárásaihoz való alkalmazkodás.

A program bevezetésének előzményei

Más iskolákhoz hasonlóan itt is előfordulnak csúfolódások, piszkálódások, esetenként verekedések, de a fő problémát – néhány tanuló esetében – az órai fegyelmezés jelentette. Az iskolavezetés olyan módszert keresett, aminek segítségével elérhető, hogy a tanórán a tananyaggal tudjanak érdemben foglalkozni a gyermekek fegyelmezése helyett.

Miért ezt a módszert választották?

Az iskola igazgatójának egy továbbképzésen megismert pszichopedagógus mesélt erről a módszerről. Ő korábban Arizona államban vett részt tanulmányúton olyan iskolákban, ahol főleg nehéz sorsú gyerekekkel foglalkoztak. Eredményesnek találta a módszert, mivel a tanóra nem sérült, jó megoldás volt a tanár, a többiek, de az érintett diák számára is, aki az Arizona-szobában személyes figyelmet kapott.

A bevezetés lépései

Az iskola gyermekvédelmi felelősként alkalmazta a módszert közelről ismerő pedagógust, aki megosztotta tudását a kollégákkal és kialakította a kereteket, megszervezte a résztvevő tanárokat.

Minden tanórán a szobában kell tartózkodnia egy pedagógusnak, így fontos volt, hogy nagy részüket meggyőzze a módszer eredményességéről. Ez sikerült is, majdnem mindenki részt vett benne, pedig sokáig önkéntes alapon működött. Ma már a kötelező 32 óra terhére.

2003-ban került bevezetésre a program a felső tagozaton, három problémás osztályban. Előtte ismertették a szülőkkel, kikérték a véleményüket, hozzájárulási nyilatkozatot írtak velük alá.

Érintettek

Érintett az osztály minden diákja, az órát tartó tanár, aki a gyermeket kiküldi, a fogadó tanár, aki meghallgatja őt és az osztályfőnök. Továbbá érintett a szülő is, hisz már az első alkalom után értesítést kap a történekről. Ha több alkalommal is a szobába küldik a gyermeket, akkor érintetté válik a gyermekvédelmi felelős, később az igazgató, illetve a gyermekjóléti szolgálat, családsegítő.

Személyi és tárgyi feltételek

Szükség van egy szakértőre, aki jól ismeri a módszert és megismerteti az iskola pedagógusaival. Szükséges továbbá egy olyan pedagógus, aki a bevezetés után a programot összefogja, koordinálja a pedagógusok munkáját, adott esetben beszél a szülővel és a hatóságokkal, a nyilvántartást elkészíti.

Szükséges egy jól elkülönített hely, ahol működhet a program. Folyamatosan rendelkezésre kell hogy álljanak nyomtatványok (információs lap a szoba felügyelője számára, elemző kérdőív, információs lap az osztályba visszatéréshez, jegyzőkönyv). Továbbá minden osztályban van egy tábla, ami jól láthatóan tartalmazza a három alapszabályt.

A program, eljárás folyamata

A bevezetést követő évben az eredmények hatására az egész felső tagozatot bevonták a programba. Időnként előfordul, hogy egy-egy problémásabb negyedik osztályban is bevezetik, minden esetben szülői hozzájárulással.

A 2013/2014-es tanév statisztikája: tíz hónap alatt 56 tanuló összesen 146 órát töltött az Arizona-szobában. Évente 15-20 gyermek jut el 5 óráig és 2-3-an elérik a 15 órát is. Azok a hónapok problémásabbak, amikor az időjárás miatt egész nap az épületbe szorulnak a gyerekek.

Tapasztalatok és eredmények

Kevesebb a fegyelmezési probléma, így jóval hatékonyabbá vált a tanítási folyamat, egységesen javultak a tanulmányi eredmények. Ez annak köszönhető, hogy a diákok nem szívesen hagyják el az osztályt, hisz tisztában vannak a következményekkel, azzal, hogy tőlük a következő órán épp úgy számon kérhetik az órán elhangzottakat, mint társaiktól. Így csak azok a gyerekek kerülnek az Arizona-szobába, akiknek minden törekvés ellenére sem sikerül az elvárásoknak megfelelően részt venni az órán. Ott viszont teljes figyelmet kapnak és sokszor ez is elég problémájuk megoldásához.

Nehézségek és kihívások

A bevezetés, minden feltétel megteremtése ütközött nehézségekbe, hogy legyen egy szabad hely és mindig rendelkezésre álljon egy pedagógus, akinek épp nincs tanórája.

Eleinte a gyerekek kíváncsiak voltak, szerették volna kipróbálni a szobát, így átmenetileg több probléma jelentkezett, de ez hamar lecsengett.

Tipp

Az Arizona előnye, hogy egy kész módszer, amit – bár a helyi légkörre, szabályokra alakítása elkerülhetetlen – rövid idő alatt be lehet vezetni. A kollégák egy részétől – akik az adminisztrációt és a felülvizsgálatot végzik – több munkát kíván, de sikeres alkalmazásához nem szükséges a teljes tanári kar egyöntetű lelkesedése. Az eredmény, azaz a tanórák feszültségmentesebbé és eredményesebbé válása pedig hamar megmutatkozik.

Intézmény adatai

- Név: József Attila Nyelvoktató Nemzetiségi Általános Iskola
- Intézményvezető: Krén Józsefné
- Cím: 1201 Budapest, Attila u. 25-27.
- Telefon: +361-283-0760
- Honlap: jozsef20.hu
- Kapcsolattartó: Szepesházy Ágnes, igazgatóhelyettes, földrajz-múzeumpedagógia-népművelés szakos tanár
- Elérhetősége: mamacska1@t-online.hu